

NAPREJ.

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 60 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

Rokopisi se ne vračujejo.

Oznaniła.
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje:
5 kr., kjer se enkrat,
8 " " " dvakrat,
10 " " " trikrat
natisne, večje črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 70.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

Nemška zveza.

Nihče ne more trditi, da Slovenci nimamo posebne sreče. Malo gibljemo, skoraj bi rekeli, da križem roke držimo, kar se tiče političnega delanja; pa vendar se nam taka ne godi, da bi naši sosedje ne vedeli za-nas. Nemci, ki zdaj v Frankfurtu preobražajo nemško zvezo, gotovo se ne bi nikakor branili vzeti nas méd-se, ali vsaj pridružiti nas nemškej zvezi; Lahj pa nas bi zopet radi za svojo laško edinost. Lahj sicer po Dalmaciji in v Trstu očitno kažejo, da nam bode težko ž njimi utrditi pogodbe, ktere bi na obé strani dobre bile; ali kar nek sloveč nemški pisatelj o Slovanih pravi, „da so preučili tako šolo svojega trpenja, da se je vanje čut vsestranske pravice tako močno vcepil, da ne bodo nikoli mogli biti izdajalci prave svobode, ampak osnovatelji obéne ravnopravnosti,“ lahko tudi nekoliko obrnemo na Lahe, da-si moramo tu, kakor povsod, svariti Slovence, naj se ne držé politike izvira-joče iz uma, ker politika občutkov je vselej nevarna. Mi živimo v Avstrii, ktero je njena srečna zvezda še vselej otéla pogube. Naše cesarstvo ni bilo še nikoli v tacih stiskah, da bi mu sreča ne bila pomogla. Sicer pa ni dobro, če je preveč treba sreče; toda še vselej se je ugodno izteklo, kar se tiče Avstrije, ki zdaj stoji veljavna po svojej diplomatičnej moči pri razmotavanji najbolj zapletenih evropskih zadév. Avstrija ni potolažila ogerskega in hrvaškega vprašanja, kar jej gotovo ni bilo ugodno; ali Pruska je potem v rusko-poljskih zadevah krenila na pot, ki zapadnim državam ni bil všeč, in Avstrija se je zopet povzdignila na oder evropskih svetovalcev, ter pridobila si zopet vso poprejšnjo važnost. Nadjal se je marsikdo, da naša vlada iskrenješe in skrbnejše zdaj obrne svojo pazljivost v notranje zadeve, ko je premogla vse nepri- like vnenje politike; ali Ogerska in Hrvaška še vedno čakati, na Erdeljskem pak so se reči za vladó prav ugodno zasuknile, in zdaj smo prišli do nemške zveze, ki te dni zboruje v Frankfurtu na Menu. Premislimo samo tri črteževe nasvete, po kterih se preobražáva nemška zveza: 1) Avstrija pošlje „zvezni zbor“ 75 poslancev, ki se bodo volili iz posameznih deželnih zborov, ali pa vkup iz ožega državnega zbora. Če na pr. na Slovence pride 5 poslancev, ne vemo, ali bode voljen kak naroden mož ali ne, in če bode voljen, ne vemo, ali pojde v Frankfurt; nenarodni poslanci pa bodo zahtevali še bolj od pravih Nemcev samih, da bi se zadeve naše narodnosti poddružile nemškim nameram. Čehi se bodo lahko branili s trdnim ščitom svojih starodavnih zgodovinskih pravic; mi Slovenci pa nimamo nobenega paragrafa zgodovinske pravice; 2) govori črtež o splošnem zakonodajstvu za vse nemške dežele. Mi pa nismo Nemci, ampak Slovanje, in torej dvomimo, da bi se mogli pod istim zakonom tako čutiti, ka-

kor se bodo Nemci. Dasitudi nas je nemški vtok uže zelo premočil, vendar imamo še svoje narodne želje, ktere se ne ujemljó z nemškim zahtevanjem. 3) Utrditev vnenje moči. Trst z istranskimi in gorškimi obalami, z bližnjo Kranjsko in Istro je morda, kakor je bil nekdanji Korint v starej grškej deželi, najvažnejši kraj, najvažnejša zemlja, posebno od kar je prekopan suški vodotoč; važna je s političnega in voj- nega, z materijalnega in trgovinskega pogleda vzlasti južnim Slovanom; torej bi se ne bilo čuditi, ako bi nemška zveza izpoznala to važnost, in hrepenela po teh krajih. Mi radi za Avstrijo kri prelivamo; radi nosimo ž njo vse državne teže, kolikor moremo — to smo vselej kazali; to bodemo kazali tudi po sedaj: ali drugače je z Nemčijo, ktera ima namere, ki so našim čisto nasprotne; ktera nam tedaj še nikoli ni branila naših pridov in koristi. In čemu pa tudi nemška zveza nas potrebuje? Ali niso uže samo nemške dežele zadosti močne? Kaj hočemo pri Nemcih mí, ki nismo Nemci, in tudi nikoli Nemci biti ne mislimo? Ako nemška zveza po seda- njem preobraževanji še tesnejše k sebi pritisne slovenske zemlje, potem je tudi za prihodnjost presekana žila, po kterej bi pritekale nove moči našemu nekdanj bogatemu, zdaj pak oubožanemu narodu. Kar se tiče bistroumnosti pri kupčiji in poljedelstvu, to je in bode vselej poskušal Slovenec, in gotovo bode imel tudi vspeh; ali da bi naš znoj tekel Nemčiji v žep, in tamkaj se v zlato preminjal, to bi nam bilo težko in za- lostno!

Lovro.

Slovenska matica.

(Konec.)

Slovenci torej zelo „matice“ potrebujemo, ako nam je res do tega, da bi se krepčalo in širilo, da bi se izobražalo in sad rodilo domače slovstvo na domačej, narodnej podlogi posebno v sedanjem času, v katerem duševni meč tuje omike tako preti vsakej narodnosti, ki nima še v svojih duševnih plodovih, trdno zagotovljene bodočnosti. Mi ne živimo več v tistih vremenih, ko je potrebovalo 4 dni iz Dunaja do Ljubljane pismo, ki zdaj pride v 15 urah; ne živimo več v tistej dobi, v kterej se je po celem tednu iz Berlina v Karlove Vare prinesla še le sama govornica o gotovej smrti kralja Friderika vélicege, kar se dan denes lahko za trdno zvé v kratkih mi- nutah, ker imamo telegrafe, razširjene po vsej Evropi, ki skoraj po bliskovo raznašajo novice in važne dogodbe iz daljnih v daljne kraje; imamo železnice, ki z naglim tekom svojih kolés vežejo daljne z daljnimi deželami; imamo sto in sto vsak dan izhajajočih časnikov, ki priporočajo in hvalijo svoje misli vsem, kteri umejo njihov jezik; ki povzdigujejo tujim narodom napredek svojega naroda, in tako brez odloga

izpodkápajo narodnost posebno ondod, koder ni še v narod seglo ponosno, domače slovstvo. Dan denes je tedaj skoraj čisto izginila vsa dalja; premeknile so se, rekel bi, tudi meje, ker so zdaj malo da ne sosedje tisti narodje, ki so nekđaj komaj znali drug za družega. Omika, tuja obrtnost in umotvórine imajo gladek, nagel pot, po katerem hité, kakor na viharjevih perotih iz svoje zibeli po širocem svetu, oznanjaje neizobraženim rodovom bistrumje in prednost omikanih plemén, sladko vabèč, naj se vdeležijo te omike. Nikakor ne pravim, naj bi Slovenci ušesa zamašili vsemu, kar se je modrega izmislil, kar je koristnega iznašel tujec. Le jemljimo od njega; učimo se od njega, ker tako so delali vsi narodje, ki so zdaj pred nami v izobraženosti: ali ne bodimo enaki tistej rudi, ki živo srebro tako ná-se potegne, da mu je potlej vsa podobna; ne dajajmo za tuji uk svojega najdražega blaga — narodnosti, ki nam je zdaj v mnogo večej nevarnosti, nego je bila kdaj v poprejšnjih časih. Da si jo pa otmemo, treba nam se je poprijeti vsacega pripomočka, kolikor si jih koli moremo osvojiti. In kdo bi dvomil, da je „matica“ velik pripomoček te vrste? — Pa saj „Slovenski prijatelj“ ni rekel, da nam ni treba „matice“; ampak svetoval je le, naj si je ne ustanovimo v Ljubljani, temuč naj bi se raji združili s „hrvaško matico“ v Zagrebu; slovenski domorodci pa naj bi podpirali, bodi si z novci ali peresom, kolikor morejo, družbo sv. Mohorja. Temu se odgovarja: če nam je treba slovenske „matice“, ménimo, da ne dvomi nihče, da bi jej bilo najpripravnejše mesto Ljubljana, ki se je povzdignila za duševno središče vseh Slovencev. Da nam je pa treba „prav slovenske matice“, lahko umeje vsak, kdor je te misli, da moramo za zdaj na pravej podlogi, katero smo uže imenovali drugéj, izobraževati svoje slovensko narečje, ker to nam silno ukazuje sedanji čas; to nam ukazujejo naši od nas bolj izobraženi sosedje; to nam ukazujejo naše politične okolnosti in naša zemljepisna lega: torej ne umejemo, kako bi mogel kdo odobriti vse, kar je „Naprej“ bil spisal o knjižnem jezici južnih Slovanov, poleg tega pa vendar svetovati, naj bi se raji združili s „hrvaško matico“ v Zagrebu! Hrvatje imajo narodnost zagotovljeno; imajo „matico“, v Zagrebu; dalje imajo ustanovljeno akademijo, in tudi upajo dobiti svoje vseučilišče; Hrvatje imajo vse, česar jim srce želi: mi pa nimamo vsega tega nič! Ne potrebujejo tedaj Hrvatje, in tudi smo preverjeni, da ne zahtevajo, naj bi se mi njim na nepotrebno korist pa sebi na preveliko škodo in nevarnost iznébili take slovstvene pomoči, kakoršna je „matica.“ Tudi bi Slovenci za svojo „matico“ ne bili nikakoršne podpore dobili od prevzišenega hrvaškega vladike gosp. Strosmajerja, ko bi mislil ta izobraženi, izborni mož, da nam je nepotrebna; ali gotovo ne misli tega, ker jo blagovoljno podpira. — Kar se pa tiče družbe sv. Moharja, prav radi pritegnemo, da je vredna vsakojake največe podpore, ker je uže dala med narod obilo dobrega, koristnega in lepega; vendar pa ne more ustreči vsem potrebam sedanjega časa, ker je na preozkem stalu; ne more obroditi Slovincem tolike koristi, kolikoršne se veseli nadjamo od „matice“ ker nima prav tacega namena, kakoršen bode moral biti „matici“, ki jo toraj živo priporočamo vsem rodoljubom, naj pomagajo kolikor jim je mogoče, da bode kmalo trdno stoječa med Slovenci širila pravo izobraženost in branila narodnosti z nepredrtnim ščitom korenitega znanja in blagososnega napredka!

Gleiches recht für alle!

V lepoznanškem listu časnika „Presse“ 30. avgusta nekak A. L. oznanja knjižuro, ktera v verzih popisuje potovanje po železnici od Dunaja do Trsta, in A. L. v „Pressi“ pravi: „zares poetičen je ta mož (namreč pisatelj imenovane knjižure), kadar mu začne vreti nemška kri, da na pr. grmi prijaznemu Mariborju:“

Nach Tomanien, nach Tomanien
Möcht' ich gerne eisenbahnen,
Wo man slavisch denkt und fühlt,
Wo slovenisch man studieret,
Und mit Russland kokettiret,
Und die zukunftsposse spielt;
Wo man alles hat vergessen,
Was man an kultur besessen,
Was vom Deutschen man gelernt;
Wo man jetzt aus kind'scher rache
Sich durch eine eigne sprache
Von dem sprechen ganz entfernt.
Glaubt dem mann, der viel gereiset,
Und der haarscharf euch beweiset,
Dass es (sic) keine sprache ist, *)
Und dass, wenn ihr euch vermisset,
Und das deutche ganz vergesset,
Dass ihr endlich „bellen“ müsst!

Temu psovanju, ktereга se mora sramovati nemški narod in vsak časopis, ako ima kaj značaja, zadovoljna dostavlja „Presse“, ker jej menda tudi vre kri: „ta poskušnja je dovolj, da se zaznamova duh, ki napolnjuje vso knjigo. Od prve do zadnje vrstice slišimo praktičnega, ostro sodečega, avstrijskega razumnega človeka (verstandesmenschen)“. — Ta poskušnja je pa tudi zadosti, da zaznamova „Pressin“ slovanóžrtni: „gleiches recht für alle!“ Da je temu praktičnemu, ostro sodečemu avstrijskemu razumnemu človeku zares morala vreti kri, ko je imenoval nas Slovence, ako popustimo nemščino, pse — kajti psi lajajo — to sami vemo, torej je nepotrebno, da nam „Presse“ pripoveduje. Ne verujemo pa, da bi tako hvaljena nemška izobraženost v Avstrii poleg sedanjih tiskarnih zadév smela druge avstrijske narode brez kazni imenovati pse, kakor da bi ne imeli v kazenskem zakonu §§. 302. in 305.! „Naprejevo“ tiskarno tožbo so déli tudi na §. 302., pa vendar še nikoli ni djal, niti Nemcem niti družim narodom, da lajajo, kakor psi. Radovedni smo torej, kaj zarad tega, ki je pravičen srd obudilo v srcu vsacega Slovence, porekó ali storé čuvaji naših zakonov, ker vemo, da veljajo na Dunaji tisti paragrafi, kateri pri nas; da je torej gleiches recht für alle!

Dopisi.

Iz Tominskega. — 24. dan t. m. so izvolili v Tominu g. Pagliaruzzi-ja za deželnega poslanca. Marsikdo bi se utegnil čuditi tej volitvi, ki je tudi gotovo zanimljiva. Bolčanje so imeli 14 glasov, in te so dali g. dr. Rabelnu, odvetniku v Trstu. Pravijo, da je ta mož trd Nemec, še bolj od Bolčanov. Kobaridci so se bili dogovorili s Cerkljani za svojega domačina g. Pagliaruzzi-ja, in vsi ti zedinjeni so uže imeli večino glasov. Tominci, vidèč, kako je, potegnejo z večino. Menili so poprej izvoliti nekoga, za ktereга smo si v svesti, da bi v tem poslu bil gotovo delal deželi na občno blagost in slovenstvu na čast. To je tudi lahko bilo dognati; ali kaj hočemo! Ta mož ni bil prav po godi nekterim, ki so si zato prizadevali na vse kriplje, kakor smo slišali praviti, da bi ga odgovorili kmetom. O značaji novo izvoljenega poslanca ne moremo za zdaj poročiti družega, nego to, da je pretkan in prebrisan trgovec, kteremu laška in nemška beseda gladko teče iz ust in peresa, ktereга v zanke tudi ne zapleta slovenščina, kolikor je potrebuje za trgovino; ali je pa vnet za občno deželno blagost; ali bode Slovincem bra-

*) Pisatelj, kteremu kri vre, ni zameriti, da boljše nemški ne piše.

nitelj ali tlačitelj, in kakošen je bil njegov namén, da se je priponudil poslanstvu: vse to pokaže prihodnost.

Dostavek. Ménimo, da skoraj lahko prav za trdno rečemo, da je bil po „Novicah“ in po „Napreji“ priporočeni gosp. dr. Tonkli tisti mož, kterega so nekteri odgovarjali in tudi odgovorili tominskim volilcem. Ves ta dopis jako žalostno priča, kako se med nami godé brez vsake trdne namére, skoraj bi djal, kakor v praznih sanjah, tako važne stvari, kakoršne so volitve za deželne zборе. Ustavno gibanje v Avstrii zares ni še staro; ali toliko bi se pa vendar bili vsaj od svojih političnih nasprotnikov uže lahko naučili, da bi se morali modrejše vésti o tacih prilikah. Kadar se razglasi kaka volitev, morali bi se precej med seboj vzajemno in premišljeno posvetovati modri, narodni možjé, kateri si upajo kaj opraviti pri ljudéh; kterim so znane vse okolnosti volilnega kraja; kterim so znani tudi tisti, ki bi narodu na korist radi prišli v deželni zbor. V tem posvetovanji bi se imeli za trdno dogovoriti, koga mislijo priporočati; morali bi potem javno po časnikih povedati ljudém, naj vsi volijo samo tega in tega, in sicer za to in za to; morali bi dalje tudi ustno in pismeno delati, kolikor je mogoče; naj bi se celó ne ustrašili o tej reči prepira s kakoršnimi koli nasprotniki, ako bi videli, da je treba srčno stopiti na prste, ker premisliti je, da je narod in domovina več, nego ktera koli posamezna osoba. Zmirom pa bi se morali trdno držati samo tistega moža, kterega so bili prvič premišljeno priporočili. O tacih prilikah tudi nikoli ne smemo priporočati dvéh, naj bi se namreč volil ta, in če ta ne, pa naj se voli ta, ker potem se raztresó glasovi, in — „duobus litigantibus tertius gaudet.“ Naj bi celó za-se delal, kolikor mu je mogoče, tisti sam, kterega so priporočali drugi. Tako ravnajo tudi nasprotniki; tako se godi po vseh deželah, koder je ustavno živenje, in to se nikomur ne smé zdeti sramotno, kajti ni pozabiti, da pri tacih rečéh gré za velike narodne in domovinske koristi. Ko bi gorelo poslopje, okoli kterega bi sem ter tje tekalo vse polno ljudi, ki ne umejo, kako se mora gasiti; ko bi tem ljudém tudi ukazoval tak vodja, za kterega se vidi precej, da ne zna reči, ktere se je polotil, in da je zarad njegove nerodnosti ves trg ali vsa vas v nevarnosti: kdo bi zameril možu, kateri bi se o takej priliki oglasil: mene poslušajte, ako nečete, da vam ogenj vse požge? Pri volitvah deželnih poslancev pa ne gré samo za en trg ali za eno vas, ampak za vso deželo; ne gré samo za telesne, ampak tudi za narodove dušne koristi, ki so še mnogo važnejše od telesnih. — Kako se je pa godilo pri tominskej volitvi? Gosp. dr. Tonkli je bil samo enkrat priporočen v „Novicah“ in enkrat v „Napreji;“ na to je v našem listu bil še nek prepír o stvári, ki se prav za prav nič ni tikala te volitve, in — potem je vse umolknilo. So se li med seboj premišljeno bili posvetovali o tej volitvi veljavni možjé? Dvomili bi, ker se je poznejše pokazala razprtija! Ali so delali ustno in pismeno, kolikor se je dalo? Menda tudi ne, ker sicer bi se bile morale stvari drugače zasukniti! Iz Ljubljane pa tudi ni časopisom bilo mogoče za pravo žilo prijeti volilcev. Zato pa imamo zdaj pred seboj nastopek, kakoršnega je popolnoma vredno tako ravnanje. Slovenci! dokler bodemo tako dremljivo in kimavo hodili, bodemo imevali zmirom enák vspeh pri volitvah! Potem pa vzdihujmo, da nas teró naši nasprotniki po deželnih zboréh! Kdo pa je kriv, če nas teró? Ali ne mi sami prav dosti? Molčimo tedaj raji, pa, kader nas kaj zabolí, trčimo na prsi: mea culpa!

Vredništvo.

Iz Štajerske. R. B. — II. Črtice o Prekmurcih in njihovem govoru. — Ker sem bil uže zadnjič v misel vzel nekoliko jezikoslovskega, ne morem si kaj, da ne bi o tej pri-

liki opomnil, kako na robe dela naš „mali katekizem,“ v kterem se nahaja „gnada in milost,“ in „usmiljenje“ namestu: „milostivnost,“ kar jako moti otročiče in razlagavalca. Na 32. strani bereš: „kristian (ijan) prejme posebno „gnado;“ na 33. strani: „posvečujoča milost božja;“ na 36. str.: „predrzno na božjo milost grešiti.“ Ker sem uže pri „malem katekizmu,“ naj bode še dovoljeno kaj o njem opomniti za čistote našega jezika delj. „Mali katekizem“ piše: „zatiranje udov“ nam. „vdov;“ „grešit veleovati,“ nam. „grešiti;“ „milošna“ nam.: „miloščina“ ali še boljše, kakor se rékali stari: „milostinja;“ v „vice (očiščenje)“ nar.: „čistilo,“ kakor „belilo“ nam.: „belišče;“ „tako dolgo, dokler,“ nam.: „dotlej, dokler;“ „zadosti storiti“ nam.: „zadostiti;“ „posledni, bližni, današni, dnevu, hvalen“ nam.: „poslednji, bližnji, denašnji, dnevi, hvaljen;“ „predvzetje, izbudim“ nam.: „sklep, zbudim (prav za prav: vzbudim);“ „svéte (žegnane) reči,“ nam.: „bлагословljene;“ „enkrat v nebesapriti,“ nam.: „kdaj;“ „odrešenik, učenik,“ nam.: „rešnik, rešitelj; učenik, učitelj;“ „Herodu“ in „Herodež;“ „iz nič kaj storiti,“ nam.: „iz ničesa“ itd. Labodsko vladístvo je 1860. leta dalo na svitlo: „Svéto opravilo očitne službe božje za lavantinsko škofíjo,“ da bi se slovenske molitve enako molile po vsej vladikovini. Gotovo je ta namen dober; ali uže prvi list imenovane knjige kaže, da je to „sveto opravilo“ za lavantinsko škofíjo: meni pa je iz ust koroških Slovencev samo znan Labod in labodska dolina; ondi nikjer ne govore Lavant, lavantinski, kar je bilo uže povedano 1860. leta; ali bob smo lučali ob steno!

Vажnejše dogodbe.

Ljubljana. 30. dan avgusta je bila „Presse“ posebno Slovence pogledala skozi véliko okno, ker o njih govori tudi še v necem ljubljanskem dopisu, v kterem pripoveduje, kako Slovenci agitirajo zoper ljubljanskega župana, od kar sta ga bila prijela „Novice“ in „Naprej“ zarad idrijskega potovanja. Za trdno pa lahko povemo, da ni res, kar pripoveduje ta dopis. Pač se je bilo več srenjskih svetovalcev zbralo v hiši družbe za novéno (denarno) pripomoč obrtnikom, da bi se najprvo pogovorili, kar je bilo potrebno, predno pridejo v srenjsko sejo, kakor se po navadi zmirom godí. V tem zboru je bilo mirno govorjenje o cementu, o prodaji obligacij in o gašenji. Sešlo se je bilo kacih 10 svetovalcev, med kterimi so bili tudi neslovinci. Ni dvomiti, da take neresnice na vsako stran več škodovajo, nego koristijo.

Koroška. Ker je obsojen g. Andrej Einspieler, vrednik lista „Stimmen aus Innerösterreich,“ in torej več ne more ostati za deželnega poslanca, zato je koroški deželni odbor podal prošnjo koroškemu deželnemu prvosedstvu, naj razpiše novo volitev po deželnih srenjah velkovškega volilnega okraja.

Dunaj. Nj. veličanstvo pride iz Frankfurta 5. ali 6. dan t. m. na Dunaj, kjer pripravljajo, da Nj. veličanstvo prav slovesno sprejmó. Vodstvo severne železnice je bilo odločilo 30.000 gld., da bi se ž njimi olepšal kolodvor, ako bi se bilo Nj. veličanstvo vrnilo po tej železnici.

— Beremo, da nadvojvoda Ferdinand Maks misli vzeti meksikanski prestol, ako se izpolnijo pogodbe, med ktere se tudi šteje angleško poroštvo.

— Časopisi govore, da bi utegnil stopiti iz dozdanje službe kupčijski minister grof Wickenburg, ki je 25. dan avgusta šel za 3 mesece v toplice.

— Zopet beremo, da prične državni zbor 10. dan t. m. seje.

— Kmalo imajo na južnej železnici izginiti rudeči koši, ki po dnevi, in svetilnice, ki po noči dajó znamenja; namestu njih pridejo električni zvonovi, ki bodo tudi menj prizadevali stroškov.

— 28. dan avgusta so na Alsergrundu sežgali za 620.000 gld. taci novčani listki, ki niso več bili za rabo.

— Vladika Strosmajer je 28. dan avgusta prišel na Dunaj, kjer misli ostati nekoliko časa.

— Vrednika gg. dr. Leopold Schweitzer in France Turvora sta osnovala društvo, ki bode od marca do novembra 1864. leta potovalo okoli zemlje.

Trojedina kraljevina. Hrvaški listi oznanjajo, da se je nabralo za južnoslovansko akademijo od 15. julija do 24. avgusta 1246 gld. 80 kr.

— „Pozor“ vabi, ko so v Frankfurtu na zboru nemški narodni zastopniki, naj bi se tudi zbrali vsaj glavnejši poslanci češkega, hrvaškega in madjarskega zbora v Pragi, Pešti ali Zagrebu, da bi se dogovorili najprej med seboj, in da bi potem izkušali tudi pobogati se z nemškimi naprednjaki.

Česka. Pričakovala je 27. dan avgusta Gregra, ko je imel priti iz ječe, pred hišo deželnega sodstva velika množica ljudi, med katerimi so bili duhovni, časnikarji, ženske in delavci. Greger je pa šel iz ječe skozi stranska vrata, in potem se je množica zbrala pred njegovim stanovanjem, kjer je Greger govoril, opominjaje ljudi, naj se razidó.

Moravska. „Wanderer“ pripoveduje, da je bilo 26. avgusta do 40.000 ljudi zbranih v Brnu na slovanskej svečanosti.

Ogerska. Veselé se ogerski časopisi vladarskega zbora v Frankfurtu, ker trdijo, da se preobraževanje nemške zveze ne zboga s februarско ustavo.

Tirolska. Kakor zopet zdaj govore časniki, menda je vendar le dobil tridentinski knez-vladika svaréče pismo z Dunaja.

Ruska. List „Norddeutsche Ztg.“ pripoveduje, da je 24. dan avgusta meseca véliki pribočnik ruskega carja šel v Baden zarad posebnega opravka.

— Véliki knez Konstantin je prišel 26. avgusta v Carskoje Selo iz Varšave, kjer je pustil svojo soprogo. Menda je iz Varšave poklican zarad necega posvetovanja.

— V Lisijanki, takraj Dnepra, v Ukrajini, beremo, da so se vpri kmetje. 1200 vpornikov je sredi avgusta meseca zmoglo Ruse, ki so jih pa 21. avgusta pretepli. Vendar neki da vedno raste vpor, kateremu se je uže pridružilo do 20.000 kmetov. (?)

Poljska. Združene čete vojskovoda Pinga in Ohlinskega z ostanki vojskovoda Parčevskega so se neki pod Tačanovskim 22. dan avgusta nesrečno bojevale z Rusi pri Gločovu v kališkej gubernii. Druga četa, imejoča 2500 vojakov, nabrana iz oddelkov vojskovoda Eminoviča, Rutkovskega in Grameke, neki da je prišla iz lublinske v radomsko gubernijo, kjer so jo 23. dan avgusta došle in zmogle ruske trume. Poljaci prè imajo 150 mrtvih in 250 jako ranjenih,

— V sandomirskéj vojvodini so se neki vpri kmetje, in uže topli z Rusi. 18. in 19. dan avgusta se je pri Kutnem in Poddębici v kališkej vojvodini Tačanovski srečno bojeval z Rusi.

— Lelevel se je prikazal na meji lublinske vojvodine, imejoč 1000 vojakov, med katerimi je 200 konjikov.

— Rucki in Vierzbicki sta 23. dan avgusta pri Tarovki zmogla Ruse.

Srbska. Knez vedno svoje trume vadi. Turci v spod-

njo trdnjavo umičejo topove, ki so obili obrnjeni na Beli grad; ali tega Belograjci niso dovoljni, kajti se zopet lahko deaó topovi, kjer so bili do zdaj, kadar bi se koli Turkom zdelo potrebno.

Črna gora. Leto je minolo, kar je bil krvav boj s Turki in Črnogorci, katerim je usmrtil do 3000 mož in ranil do 2000 mož. Knez Nikolaj si prizadeva, kolikor more, da bi zopet poravnal škodo. Te dni je bil do 1000 ranjenikov poklical v Cetinje, ker jim je 6 dni pregledoval rane, in poklonil jim več zlatnikov. 400 je bilo taci, da ne bodo več mogli delati; zato jim je zagotovil po 15 do 20 tolarjev darila na leto, in odločil je, da se bode skrbelo za njihove otroke. Tudi Črno goro je zeló prijela suša; knez je uže mnogo žita razdelil med potrebne ljudi.— Službi se je odpovedal, in izginil iz dežele knežev pribočnik Petranovič.— Dovršeno je, kar se tiče strelaic in cest; le to se ne vé, ali dve uže postavljeni strelnici podere Turčija sama, ali ji prepusti Črnogorcem.

— Osnovala se je straža, ki bode imela 40—50 mož, bivajoča v Cetinji. Vsak let bode 6 let služil, in dobival po 50 tolarjev plačila pa obleko in hrano; tudi se bode vsak učiti moral brati in pisati. Knez je dalje naročil glavarjem, naj vsak v svojem rodu najde hišo, v kateri bodo otroke podučevali učitelji, ki jih bode plačeval sam knez. Kmalo se natisnejo pesmi vélicege vojvode Mirka, ki je zdaj podaril 3000 gld. ranjenim, in ki tudi skrbi za več vdov in sirot v zadnji vojni pobitih vojščakov.

Frankfurt. 26. avgusta je bila 5. vladarska seja, v kateri se je ukrenilo, da bode zvezno voditeljstvo imelo šest voditeljev, in sicer: 1) Avstrijo; 2) Prusko; 3) Bavarsko; 4) Hanoveransko, Saksonsko in Virtemberško, ki se bodo vrstile med seboj; 5. voditelj se ima voliti izmed vélicih vojvodov iz Badena, Hesije, obeh Meklenburgov, in brunsviškega pa nasavskega vojvoda; 6. voditelj se ima voliti izmed vseh družih držav. Ako bi voditeljsko glasovanje bilo dvomno, odloči zvezno svetovalstvo.

— 29. in 30. dan avgusta so bili vladarji zadnjič zbrani. 30. avgusta je zopet imel govor presvitli cesar Franc Jožef.

— Po Frankfurtskem zboru se snidejo tudi še ministri ali do zdaj ni znano, kjé, da bi se posvetovali o preobraževanju nemške zveze.

Italija. Nabralo se je do zdaj brez nenavadnih poklonov Petrovega novca, t. j. daril sv. očetu papežu 32,267.800 frankov.

— Garibaldi je popustil bérle, za ktere nek Anglež ponuja veliko novcev, in ktere po svetu kaže ljudém sto in sto fotografij.

Amerika. Prvi razdelek francoske vojske ide na Potosi, kjer ima Juarez 15.000 vojakov. Ljudje so dovoljni cesarja, samo da, kakor pripovedujejo časniki, želé francoskega princa.

— Poslanci niso hoteli iti z Juarezom v Potosi.

— Vojskovod Lee ima 15.000 vojakov med Madison Courthouse in Frederiksburg postavljenih.

Listnica. Gosp. J. Š. S. v R. — Ne vemo, ali res ustrezemo zlogi in vzajemnosti ali ne, ako v svoj list vzamemo vašo reč, ktere še celó poleg „puce“ in „dečka“ vendar ne umejemo. Tudi se nam zdí, da o tej stvari ne pristuje raba taci beséd. — Gosp. M. O. v V. Vašega dopisa denes nismo utrpeli prinesiti, ker se je nabralo preveč družih reči, torej prihodnjič.

Dunaj 31. avgusta. — Nadavek (agio) srebru 11.35.